

hvis dette er Meningen. Og ideelt maa det dog siges, at Retten til at slutte sig sammen økonomisk er af Betydning netop for dem, som mangle Kapital. Det er i Virkeligheden den eneste Maade, hvorpaa Personer, som ikke ere kapitalstærke, kunne stille paa Venene et Foretagende, som kan jævnføres med saadanne Foretagender, som Enkeltmænd ved stor Kapital er i Stand til at oprette. Hvis man vil forbyde Associationer paa dette Omraade, kan jeg ikke se rettere, end at det vil være at give kapitalstærke Enkeltmænd Eneret paa at oprette Detailforretninger af ekseptionel Størrelse og Udstrækning, men nægte Retten for andre til i Forening at kunne gøre det. Jeg tror nu i øvrigt ikke, at en saadan Indskrænkning i Associationsretten vilde kunne gennemføres, i alt Fald her i Folketinget. Hvis der er andre, som have en anden Mening, og som ønske at se en saadan Reform gennemført, kunne de jo forsøge paa det. Men hvis man kommer dertil, vil jeg dog gøre opmærksom paa, at vor øvrige Lovgivning kender ikke blot „egentlige Forbrugsforeninger“, men ogsaa „næringsdrivende Forbrugsforeninger“, og det vilde være forholdsvis let, naar et Selskab med begrænset Ansvar blev forbudt, da at omdanne det til et Selskab med ansvarlige Medlemmer, altsaa til en „ren“ eller endog til en „næringsdrivende“ Forbrugsforening, og der vilde endelig endnu kunne findes Midler til at frigøre Medlemmerne for deres ulimiterede Forpligtelse, ogsaa dertil findes Sidskytfer. Saa sit vi ved et saadant Forbud Forbrugsforeninger i Kjøbenhavn, hvis Medlemmer eventuelt havde frigjort sig for deres solidariske Forpligtelser ved at arrangere sig med Penge magten, og som saa, naar de havde løst Næringsadkomst, kunde sælge til hele Byen og ingenlunde behøvede at sælge til sine Medlemmer alene. Det vilde derfor være nødvendigt ikke blot at forbyde Aktiedetailhandeler eller Detailhandel af Selskaber med begrænset Ansvar, men ogsaa at forbyde Forbrugsforeninger, i alt Fald her i Kjøbenhavn, eller hvor man efterhaanden synes, at Trangen til Forbud kommer til Stede, dersom det Maal, som Andragerne have sat sig, overhovedet skulde kunne naas.

Bahnsen: Da jeg er Medforslagsstiller til det foreliggende Lovforslag, og skønt jeg i overmaade meget kan slutte mig til den ærede sidste Taler, dog paa et enkelt Punkt ikke ganske samstemmer med ham, har jeg ønsket straks her at gøre nogle korte Bemærkninger med Hensyn til dette Lovforslag. Den Del af Lovforslaget, som straks vandt

min bestemte Sympati, er den, hvor man søger at dæmme op imod den Konkurrence, som i den nyeste Tid fra et Aktieselskabs eller Andelselskabs Side er kommet frem mod visse næringsdrivende Borgere, en Konkurrence, som, hvis den sit Lov til uhindret under gunstige Forhold at brede sig først videre ud i Kjøbenhavn og senere ud i Kjøbenhavns Omegn eller Byerne der omkring, sikkert vilde blive til overordentlig Skade for hele Kjøbenhavns Befolnings Middelfstand. Jeg tror, at her virkelig er et Spørgsmaal, som det er af Betydning at tage fat paa, hvad man kan falde et aktuelt Spørgsmaal, hvor det gælder om at faa noget udrettet og det ret hurtigt.

Hvad derimod den mere almindelige Del af Lovforslaget angaar, som findes udtrykt i første Stykke af § 1, da er jeg ikke saa ganske sikker paa, at man der har truffet noget absolut rigtigt. Jeg indrømmer ganske vist, at den Tanke, der ligger til Grund for dette, er et fuldstændig retfærdigt Grundprincip. Jeg tror, det er rigtigt i og for sig ganske i sin Almindelighed at gaa ud fra, at den Kommune, hvor en vis Næring drives, ogsaa faar Indtægten af denne Næring, at den personlige Skat ikke gaar alene til Opholdskommunen. Det er vistnok et fuldstændig rigtigt Grundprincip. Men det er vist ogsaa sikkert, at selv om Grundprincipet er rigtigt, kan man dog ved at handle efter det, ved saa at sige ensbødt at gennemføre det, komme til at gøre Uret, naar man gør Indgreb i Forhold, der have bestaaet længe, og hvor meget vil fuldstændig forandres, hvis et saadant Grundprincip, selv om det er retfærdigt, gennemføres. Der er ofte, naar denne Sag, den saakaldte mellemkommunale Beskatning, har været omtalt i dette Ting, blevet gjort opmærksom paa, at der i visse Henseender var noget farligt ved den Ordning, man vilde indføre, og disse Bemærkninger tror jeg ogsaa have fundet en vis Tilslutning her i Tinget. Man har indset, at hvis man vilde gennemføre, at Næringskommunen sit Andel i den personlige Kommuneskat, at denne ikke udelukkende blev i Opholdskommunen, maatte man komme til Undtagelsesbestemmelser paa visse Omraader. Det, jeg sigter til, er navnlig, som allerede den ærede Jøregaaende Taler har antydet, Undtagelsesbestemmelser for de Kommuner, der stode umiddelbart op til Kjøbenhavn, navnlig Frederiksberg. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa at begrunde, hvad det ejendommelige er ved dette Forhold mellem Kjøbenhavn og Frederiksberg. Det har ofte været omtalt, og jeg tror, det er almindelig bekendt, saaledes at det slet ikke